

ІСТОРІЯ ПРОФЕСІЇ ТА ДИСЦИПЛІНИ

*Лісовська Анна Миколаївна, ст. гр. ЗВ - 31-3
Науковий керівник викладач землевпорядних
дисциплін Євстаф'єв Василь Олександрович
Малінський лісотехнічний коледж*

В основі виникнення і розвитку людського суспільства лежить виробництво матеріальних благ. Для життя, людям необхідно мати їжу, воду, одяг, житло і багато іншого. Найпершою необхідністю (матеріальним благом) є продукти. Тому взаємодія людини і природи спрямована на пристосування до людських потреб. В основі виникнення і розвитку людського суспільства лежить праця.

Земля – це основа самого існування і буття людини, найголовніше місце для господарської та іншої діяльності[1]. Для здійснення процесу виробництва необхідно докласти працю до землі за допомогою різних засобів виробництва. Тому протягом всіх етапів історичного розвитку людського суспільства відбувалося поєднання і пристосування землі (території) в процесі праці і різних засобів праці.

У первісному суспільстві таке поєднання мало відносно випадковий характер, що полягав у розмежуванні сфер використання земель для різних цілей. Люди жили великими групами, головним чином, за рахунок збору дарів природи (грибів, плодів, ягід та ін..) і полювання, котрі здійснювалися колективно за допомогою примітивних знарядь. У багатьох випадках між окремими групами людей відбувалися зіткнення, так як велика кількість людей не могла на обмеженій території прогодуватись разом. Тому відбувся поділ та освоєння нових територій. Згодом з розвитком знарядь виробництва, зростанням населення здійснювалося освоєння нових земель для скотарства і землеробства.

З появою власності і розвитком суспільного поділу праці між пастушачими та землеробчими племенами з'явилась необхідність

відмежовувати землі, тобто встановлювати межі використовуваних територій. Спочатку для відмежування використовували природні рубежі (великі річки, озера, балки та інші елементи рельєфу). Потім почали застосовувати спеціально обумовленні знаки та позначки (каміння, стовпи, дороги та ін..).

Історичні літописи свідчать про те, що ще до прийняття християнства, понад 1000 років тому, у Київській Русі вже проводили вимірювання землі.

З виникненням приватної власності, розпадом первісного ладу, а в подальшому з розвитком нових суспільно-економічних формацій, різних засобів виробництва і живої праці перетворюється в форму свідомої діяльності людей з цілеспрямованою організацією використання земель та регулювання земельних відносин. Ця діяльність отримала різні назви: спочатку – землемірення і межування, а потім, в даний час – землевпорядкування.

Землевпорядкування безпосередньо пов'язане з такими дисциплінами, як геодезія, землевпорядне проектування, фотограмметрія, землеустрій, землевпорядне та топографічне креслення та багато інших. Адже загалом відомо, що для виконання розмежування земель двох власників в усі часи необхідно було володіти комплексним набором знань з різноманітних наукових галузей.

Однією з найголовніших дисциплін землевпорядкування є геодезія. Геодезія – наука про методи визначення фігури і розмірів Землі, зображення земної поверхні на планах і картах і точних вимірювань на місцевості, пов'язаних з розв'язанням різних наукових і практичних завдань. Виділяють вищу геодезію (вивчає фігуру, розміри і гравітаційне поле Землі, а також теорію й методи побудови опорної геодезичної мережі), топографію та прикладну геодезію (використання методів і техніки геодезії для розв'язання спеціальних вимірювальних завдань у різних галузях господарства) [2]. Геодезія виникла в глибоку давнину, коли з'явилась необхідність землемірення і вивчення земної поверхні для господарських цілей. У Стародавньому Єгипті ще в 18 ст. до н.е. існувало керівництво з вирішення арифметичних і геометричних завдань, пов'язаних з землеміренням і визначенням площ

земельних ділянок. Геодезія розвивалася в тісному зв'язку із завданнями складання планів і карт земної поверхні. Планами і картами окремих місцевостей і навіть великих країн також користувалися в давнину.

Елементи фігури Землі, що отримала назву еліпсоїда Бесселя, були виведені вченим на основі власного градусного виміру. Від села Трунц (нині Мілеево в Польщі) у Східній Пруссії до міста Мемель (нині місто Клайпеда) по Куршської косі і березі Куршського затоки був прокладений ряд трикутників, що з'єднав в єдине ціле тригонометричні мережі від Середземного моря до Фінляндії. Для обчислення параметрів фігури Землі потрібно знати лінійну протяжність дуги між двома пунктами земної поверхні, географічні координати яких точно відомі. У Бесселя це була дуга Трунц - Мемель протяжністю близько 196 кілометрів. Безпосередньо на місцевості виміряти таку дугу неможливо через природні перешкоди, тому її довжину отримують за допомогою обчислень на основі вимірювання базису. Бессель виміряв базис довжиною 1823 метри між пунктами Тренк (нині не існує) і мідника (нині Дружне в районі селища Чкаловський під Калінінградом). Підсумки всієї роботи - градусного виміру - були опубліковані в 1841 році. Тільки в 1946 році геодезисти СРСР перейшли від еліпсоїда Бесселя до нової моделі фігури Землі - еліпсоїда Красовського-Ізотова [3].

Еліпсоїд Красовського, земний еліпсоїд, розміри якого виведені в 1940 в Центральному науково-дослідницькому інституті геодезії, аерозйомки і картографії радянським геодезистом А. А. Ізотовим на підставі досліджень, проведених під загальним керівництвом Ф. Н. Красовського. Розміри виведені з градусних вимірів, вироблених в СРСР, Західній Європі і США. Хоча названі градусні виміри разом з визначеннями сили тяжіння приводили до висновку, що фігура геоїда може бути правильніше представлена тривісним еліпсоїдом, все ж був прийнятий у вигляді еліпсоїда обертання: велика піввісь (радіус екватора) 6378245 м-коду, полярне стискування 1: 298,3. На сучасному рівні роль всі домінуючі дані, які стосуються управління територіями отримують

геодезичними методами. Тому організація геодезичної служби в країні є одним із головних [4].

Також до дисциплін землевпорядкування належить землевпорядне проектування – центральна ланка землеустрою. Це основна стадія землевпорядного процесу і його підсумок, оскільки саме на основі проектів землеустрою здійснюється перехід до нових форм землеволодіння і землекористування, організації території, порядку використання землі.

На початку 1990-х років Україна отримала незалежність і розпочала земельну реформу, а тому відчувала значну потребу у висококваліфікованих фахівцях-землевпорядниках. Підставою для створення кафедри було доручення Кабінету Міністрів України від 25.09.1992 р. № 17465/11.

Кафедра землевпорядкування була створена у лютому 1993 року спільним наказом Міністерства сільського господарства і продовольства України та Українського державного аграрного університету. Швидке становлення кафедри відбулося завдяки тому, що вона була створена на базі Інституту землеустрою Української академії аграрних наук. Видатними діячами у розвитку землевпорядкування є такі вітчизняні вчені, як Кривов Володимир Миколайович, Новаковський Леонід Якович, Третяк Антон Миколайович, Мартин Андрій Геннадійович, Добряк Дмитро Семенович, Дорош Йосип Мирославович.[5]

Також важливою дисципліною є фотограмметрія. Фотограмметрія – наука, котра вивчає явища, форми й положення різних предметів у просторі, об'єкти та їх розміри шляхом вимірювань їх фотографічного зображення. Фотограмметрія як наука з'явилася в середині 19 століття незабаром після винайдення фотографії. Проте використання перспективних зображень при складанні топографічних карт здійснено значно раніше. Теоретичне обґрунтування можливості визначення форми, розмірів і положення об'єкта в просторі за його перспективним зображенням було дано в 1759 році І. Г. Ламбертом у роботі «Вільна перспектива». Наприкінці 1820-х Дагер разом з Ньепсом працював над створенням методу фотографії. Але у 1833 Ньепс

помер. Дагеротипія була винайдена вже після цього, практично випадково, як наслідок чергового досліду. Оригінальна камера Дагера, зроблена Альфонсом Жиру Дагер зробив все, щоб перетворити винахід Ньєпса в реально застосовну технологію, щоправда, з використанням хімічних речовин, які були невідомі Ньєпсу. Ідея Дагера полягала в тому, щоб отримувати зображення за допомогою парів ртуті. Спочатку він проводив досліди з біхлоридом ртуті, але зображення виходили дуже слабкі. Потім він удосконалив процес, використовуючи цукор або закис хлору, і, нарешті, в 1837 році, після одинадцяти років досліджень, він став підігрівати ртуть, пари якої проявляли зображення. Він чудово фіксував зображення, користуючись сильним розчином звичайної солі і гарячою водою для змивки часток йодиду срібла, що не зазнали дії світла. Згодом цей метод назвали дагеротипом. Застосовувати фотографії для створення топографічних карт вперше запропонував французький геодезист Домінік Ф. Араго приблизно в 1840 р, а в 1860 р французький військовий інженер Е. Лосседа виконав фотографування Парижа з даху найвищої будівлі і за фотознімками створив план, точність якого виявилася вище плану, отриманого геодезичним методом. Цією роботою було покладено початок фотограмметричного методу зйомки, який в наступні роки вдосконалювався і став застосовуватися в багатьох країнах [6].

Отже, землевпорядкування – одна з найдавніших професій. Першими землевпорядниками були межувальники, які встановлювали та закріплювали межі і видавали документи, що засвідчували право на землю. Уже тоді землевпорядники були шанованими людьми, адже в їхніх руках перебувало головне багатство – земля, основа для функціонування всіх сфер діяльності людини. Тож чим вищий рівень компетентності осіб, які створюють і регулюють земельні відносини, тим вищим і безпечнішим буде розвиток суспільства. Важливою ланкою при цьому є і одвічно буде землевпорядна служба.

Список використаних джерел:

1. <http://ua-referat.com/%D0%97%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%D1%81%D0%B5%D1%80%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%83%D1%82>
2. <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B5%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%B7%D1%96%D1%8F>
3. http://ua-referat.com/Наукова_дiяльнiсть_Бесселя
4. Изотов А. А., форма і розміри Землі за сучасними даними М., 1950 (Тр. Центрального н.- д.(науково - дослідницький) ін-т(інститут) а геодезія, аерозйомки і картографії, ст 73)
5. <http://nubip.edu.ua/en/node/1432/2>
6. <http://eprints.kname.edu.ua/33302/1/2011%2029%D0%9B%20%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%A1%D0%9F%D0%95%D0%9A%D0%A2%20%D0%A4%D0%9E%D0%A2%D0%9E%D0%93%D0%A0%D0%90%D0%9C%D0%9C%D0%95%D0%A2%D0%A0%D0%98%D0%AF.pdf>